

กัตตุวาทก และภาววาทก

ประโยคกัตตุวาทก

๑. ประธานเป็นผู้ทำกริยาเอง
๒. ประธานจะต้องประกอบด้วยปฐมวิภัติ
๓. ประกอบปัจจัยประจําหมวดธาตุ อ, เอ, ย, ณ, ณา, นา, ณา, โ, เณ, ฌย
๔. ประกอบวิภัติฝ้ายปรสสบทกัได้อัตตโนบทกัได้อ
๕. ธาตุจะเป็นสกัมมธาตุกัได้อกัมมธาตุกัได้อ

ประโยคตัวอย่าง

๑. กัตตุวาทก- อ.พอครัว ท. หุงอยู่ ซึ่งภัต ท. ในเรือน ฯ
สุทา เคเห ภตฺตานิ ปจฺนติ ฯ
๒. กัตตุวาทก - อ.เรา ท. หุงอยู่ ซึ่งภัต ท. ในเรือน ฯ
มยํ เคเห ภตฺตานิ ปจาม ฯ
๓. กัตตุวาทก- อ.ภิกษุ ท. ย่อมไป สุวิหาร
ภิกฺขุ วิหารํ คจฺจนฺติ ฯ

ประโยคภาววาทก

๑. ใช้กัมมธาตุ คือ เข้ากับ “ซึ่ง...” ไม่ได้,
๒. ใช้ เต วัตตมานา(ในอาชยาด), (ห้ามใช้ อนุเต)
๓. มีประธานเป็นตติยวิภัติ (อัน..., อัน... ท.)
๔. ลง ย ปัจจัย, จะลง อี อากมด้วยกัได้อ เช่น คมยเต/คจฺฉยเต มรยเต/มรยเต
๕. ธาตุตัวเดียว ไม่ลง อี อากม, มักคงรูปตามเดิม อ. ภูยเต(ภู+ย+เต)
๖. ห้ามใส่ “ซึ่ง...” ที่ตัวกริยาที่เป็นภาววาทก อู.....

ประโยคตัวอย่าง

๑. ภาววาทก. อันสามเณร ท. จงนั่ง ที่ศาลา ใหญ่ ฯ
สามเณเรหิ มหฺตยํ สาลายํ นิสฺสํทยตํ ฯ
๒. ภาววาทก. อันทรัพย์ ท. จงมี แก่เรา ฯ
ธเนหิ เม ภูยตํ ฯ
๓. ภาววาทก. อันภิกษุ ท. พึ่งนอน ในวิหาร
ภิกฺขุหิ วิหารสมฺมึ สียถ

แบบฝึกหัด

แต่งเป็นภาษามคธ

๑. กัตตุวจาก. อ.เรา ท. ฟังปล่อยอยู่ ซึ่งเนื้อ ท. จากบ่วง ฯ
๒. ภาววจาก. อันทาน ท. ได้มีแล้ว จากเศรษฐี ฯ (อภุยิตถ)
๓. ภาววจาก. อันกิเลส ท. ฟังมี ฯ (ภูเยถ)

แปลเป็นภาษาไทย

๑. อมเหติ วิหารสุมี มริยเต
๒. ภิกขุ วิหาร อากจณเญยุ ฯ
๓. ตยา สุขี อนุภูเยถ ฯ